

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛІНА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
031 Релігієзнавство
перший (бакалаврський)
Релігієзнавство
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	III
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Пілецький Євген Анатолійович, к.ф.н., доцент кафедри релігієзнавства

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. (Масликова Т.) «31» 08 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

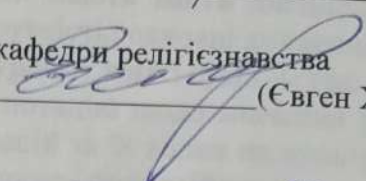
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Пілецький Євген Анатолійович, к.ф.н., доцент кафедри релігієзнавства

Затверджено

« 26 » серпня 2021р.

Зав. кафедри релігієзнавства

(Євген ХАРЬКОВЩЕНКО)

Протокол № 1 від « 26 » 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 21 » серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » 08 2021 року

Маслікова І.І. на 2022-2023 н.р. № від 31.08.2022р.

Маслікова І.І.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати цілісне уявлення студентів про соціологію релігії як навчальну дисципліну, об'єкт та предмет вивчення, основні методи та проблематику та зв'язок із іншими галузями гуманітарного циклу.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** дисциплінарний поділ релігієзнавства, основні релігієзнавчі поняття, їх сутність; основні концепції дослідження релігії; сутність і значення релігії в духовно-культурному житті суспільства; соціологію.

Вміти обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо значення релігії в житті людини; аналізувати діяльність релігійних організацій та їх вплив на культуру і розвиток соціуму; застосовувати теоретичні знання при вирішенні професійних завдань.

Володіти елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно релігійних, політичних, економічних подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна *«Соціологія релігії»* належить до обов'язкових навчальних дисциплін та викладається у III семестрі ОС бакалавр. Навчальна дисципліна знайомить студентів з соціологією релігії як галуззю релігієзнавства. Розглядаються об'єкт, предмет, методи та принципи вивчення курсу. Вивчається історія становлення соціології релігії як самостійної дисципліни. З'ясовуються завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика сучасних досліджень. Послідовно розглядаються сучасні релігійні процеси в суспільстві.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про соціологію релігії як релігієзнавчу дисципліну, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології до вивчення сучасних релігійних процесів у світі. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях, вміючи надавати неупереджену експертну оцінку релігійних процесів в світі крізь призму соціології релігії.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.; ЗК 5. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ФК Здатність застосовувати багатоманіття методологій релігієзнавства при вивченні феномену релігії. ФК 4. Здатність критично осмислювати основні поняття, теорії та методи релігієзнавства, ідеї та висновки релігієзнавчих праць. ФК 8. Здатність виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи релігієзнавчих досліджень	Самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, іспит	5
1.2	базові релігієзнавчі поняття, їх сутність	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, есе, іспит	5
1.3	основні джерела соціології релігії	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, іспит	6
1.4	основну проблематику релігієзнавчих досліджень	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, есе іспит	5
1.5	принципи аналізу релігійних процесів світу, використовуючи методологію соціології релігії	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, іспит	5
1.6	історичні умови трансформацій релігій у світі	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді	14
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із релігієзнавства	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, есе, контрольна робота, іспит	5
	використовувати інформаційні технології в	Семінар,	Усна доповідь	10

2.2	релігієзнавчих дослідженнях задля виявлення сучасних тенденцій співіснування різних релігійних конфесій в залежності від історичного контексту.	Самостійна робота	Контрольна робота, іспит	
2.3	аналізувати місце соціології релігії в системі гуманітарного знання та суспільну роль релігієзнавця	Семінар, Самостійна робота	Усна доповідь, Дискусія, контрольна робота, іспит	10
2.4	демонструвати уміння презентувати власну точку зору у відкритих дискусіях з проблематики соціології релігії	Самостійна робота	Усна доповідь, Дискусія, контрольна робота	5
2.5	виявляти конфлікти на релігійному ґрунті, пояснювати їхні причини та пропонувати шляхи їхнього вирішення	Семінари, Самостійна робота	Усна доповідь, Дискусія, іспит	5
2.6	демонструвати уміння здійснювати аналітичну оцінку сучасних релігійних процесів світу з оглядом на сучасність	Самостійна робота	Усна доповідь, дискусії	5
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої релігієзнавчої літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, есе	3
3.2	презентувати результати проведених релігієзнавчих досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь	3
3.3	вести полеміку стосовно релігійних проблем в сучасному світі на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом релігієзнавства.	Семінари	Дискусії, есе	3
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати релігієзнавчу літературу, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усна доповідь, есе	2
4.2	вміти працювати в групах, під керівництвом, вирішувати завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених релігієзнавчих досліджень та порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, есе	5
4.3	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених релігієзнавчих досліджень	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1 – 1.6	2.1 – 2.6	3.1 – 3.3	4.1 – 4.3
Програмні результати навчання				
ПРН 4. Організувати процес навчання і самоосвіти.	+			
ПРН 5. Знати і застосовувати у професійній діяльності основні поняття, теорії та методи релігієзнавства.		+	+	
ПРН 7. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти, пов'язані з розвитком релігій та конфесій, використовувати їх для розв'язання складних завдань у спеціалізованих сферах професійної діяльності.				+
ПРН 11. Застосовувати релігієзнавче знання та методи наукового дослідження релігії для практичного вирішення сучасних соціокультурних проблем (забезпечення прав людини на свободу віросповідання, міжрелігійних відносин, міжрелігійного діалогу, державно-церковних відносин, віруючих і невіруючих, релігійної освіти, медичних та екологічних проблем тощо).				
ПРН 15. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі релігієзнавства.	+			+

7.Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1 4.3 – 25 / 45 балів
2. **Самостійна робота №1 (есе):** РН 1.2, 2.1, 3.1, 4.1. 4.3 – 13 / 20 балів
Самостійна робота №2 (есе): РН 1.4, 2.2, 3.1, 4.1 – 13 / 20 балів
3. **Контрольна робота:** РН – 1.1, 1.3, 2.1, 2.3, 2.4 - 9 / 15 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) самостійну роботу, 3) контрольну роботу, з урахуванням коефіцієнту 0,6. Всі види робіт в семестрі мають в підсумку:

- в максимальному вимірі $100 \text{ балів} \times 0,6 = 60 \text{ балів}$
- в мінімальному вимірі $60 \text{ балів} \times 0,6 = 36 \text{ балів}$

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2. Організація оцінювання

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 2, 4, 6, 7 протягом семестру. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«5» x 5 = 25	«9» x 5 = 45
Самостійна робота	Есе на тему: Релігійні рухи	«13» x 1 = 13	«20» x 1 = 20

	як фактор соціальних змін		
	Есе на тему: Вплив глобалізації на роль релігії в сучасному суспільстві	«13» x 1 = 13	«20» x 1 = 20
Контрольна робота	До тем 1-7	«9» x 1 = 9	«15» x 1 = 15
Загальна семестрова оцінка без урахування коефіцієнту		60	100
Загальна семестрова оцінка з урахуванням коефіцієнту 0,6		«60» x 0,6 = 36	«100» x 0,6 = 60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

9-8 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

7-6 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

5-4 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

3-1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота (написання есе на запропоновані теми):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

15-12 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

11-0 балів - в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

3. Контрольна робота:

15-13 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

12-10 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його

викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

9-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

4. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Релігієзнавчий аналіз функціонування релігій з огляду на географічний фактор. Сакральна географія світу				
1	Тема 1. Соціологія релігії як галузь релігієзнавства	2	2	4
2	Тема 2. Основні напрями соціології релігії	4	2	4
3	<i>Самостійна індивідуальна робота №1</i>			6
4	Тема 3. Релігія як соціальний феномен	4	2	4
5	Контрольна робота	2		
6	Тема 4. Американська школа соціології релігії, західно-європейська школа соціології релігії, конфесійна школа соціології релігії	4	2	8
7	Тема 5. Організаційні форми релігії	6	2	4
8	Тема 6. Вплив релігійних інституцій на життєдіяльність суспільства	4	2	4
9	Тема 7. Релігійні процеси в суспільстві	4	2	4
10	<i>Самостійна індивідуальна робота №2.</i>			8
	ВСЬОГО	30	14	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота – **46 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Вільсон Б. Соціологія релігії / Б. Вільсон. – К.: Анта. – 2002. – 343 с.
2. Докаш, В. І. Соціологія релігії : навч. посібник / В. І. Докаш. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 254 с.
3. Релігієзнавчий словник / За ред. А. Колодного і Б. Лобовика. – К.: Четверта хвиля, 1996. – 392 с.
4. Харьковченко Є. А. Релігієзнавство: підручник / Є. А. Харьковченко. – К., 2007. – 379 с.

Додаткова:

1. Вебер, Макс. Протестантська етика і дух капіталізму / Пер. з нім. О. Погорілого. — К. : Основи, 1994. — С. 261.
2. Дюркгейм Е. Первісні форми релігійного життя. – К., 2002.
3. Єленський, В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ-початку ХХІ століття [Текст] / В. Єленський. - Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2013. - 504 с.
4. Казанова, Х. По той бік секуляризації. Пер. з англ. Олексія Панича. — К.: Дух і літера — 2017.— 264 с.
5. Berger, P. Invitation to Sociology: A Humanistic Perspective (укр. «Запрошення до соціології: гуманістична перспектива», 1963).
6. Casanova, J. Public Religions in the Modern World (1994)
7. Hjarvard, S. The Mediatization of Culture and Society [Text] / S. Hjarvard. — Routledge; 1 edition, 2013 — 192 p.
8. Hjarvard, Stig Mediatization and Religion: Nordic Perspectives [Text] / Hjarvard S., Lövhelm M. — Gothenburg: Nordicom Press, 2012. — 210p.